

Womhaj Bóh!

Czisko 48.
27. nov.

Lětnik 2.
1892.

Serbske nježelske kopjenka.

Wudawaju so kóždy šobotu w Šmolerjez knihiczišcežerni w Budyschinje a šu tam dostač sa šchwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

1. adventa.

Mt. 24, 7—10: Wotewrcze wrota ščerofo a czinče durje na šwěcze wyšofe, so by tón kral teje czescze nutsczahnył: sčto je tón šamy kral teje czescze? Wón je tón Anjes šylny a mózny, tón Anjes mózny w bitwje. Wotewrcze wrota ščerofo a czinče durje na šwěcze wyšofe, so by tón kral teje czescze nutsczahnył. Sčto je tón šamy kral teje czescze? To je tón kral Zebaoth, wón je tón kral teje czescze!

Šwjaty advent je džen noweho lěta sa zyrkej. Zronny předař je na to poľasaľ, so na tutym dnju šo njeprašcha, kaž na šapoczatku bėrgaršeho noweho lěta: sčto pščinďze? ale sčto pščinďze? Tón, kiž wě, sčto pščinďze, njerodzi wjazny jara wo to, sčtož pščinďze. Wšchaľ Jesuř pščinďze, našch luby czichi kral. Šdžež paľ wón je, tam je luty měr a lute wjeřele. Wón nětť w zyrkwiny m lěcze šašo šapocznyje s wopolařowanjom šwojich hnadow a žohnowanjom. Te wulke rócžne czařny, šdžež Jesuřowa droha šařkľuřba, jeho pšchihadženje na šemju, jeho wumrjecze ša naš, jeho horjestacze s rowa a jeho t njeřju špicze nam bliže štupuje hacž hewaľ, budžeja šo šašo šwjecicz. Šwjaty advent paľ škľuřcha t najdušchnišchim šwjatym czařam. Kaž lube džečzatko na hodowne wobradženje šwojeje maczerje, taľ wjeřela šo tšchesczijenjo na wobradženje šwojeje maczerje, šwiateje zyrkwje. Žadyn krařniřchi dar paľ ša naš njeje hacž luby štary ewangelion: Jesuř tu je, tón Anjes šylny a mózny, tón Anjes mózny w bitwje, tón Anjes teje czescze cžeňnje

nutš do našeho hubjenšwa. Tón luby Anjes Jesuř, Boži šyn, je na šemju pšchishoľ, šo by naš wumohľ, warbowaľ a dobyľ w krařnej bitwje še šmjerczu a czertom wot našchich hrěchow a wot šmjercze, teho dla je Bóh jeho t njeřjestej czesczi powyškil a budže wšchěch, kiž do njeho wěrja, runeje czescze dželomnych czinicz. Duž nětť rěka s tym štarym adventškim hľošom: „Wotewrcze wrota ščerofo a czinče durje na šwěcze wyšofe.“ Šdžež tajki hľošč kaž Jesuř nutsczahnyč chze, tam dyrbi šo wutroba rošchěricz a šo zyle wotewrjecz. Je twoja wutroba hacž dotal jeno wotewrjena byľa ša niřke šemřke a šachodne wězy, ša kľiczomne wjeřela, ša pohanřke štaroscze: sčto budžemy jěřcz a picz, s czim budžemy šo wobľeřacz? cziň wyschřche durje twojeje wutroby: hľaj, tón Anjes chze do teby nutsczahnyč a s nim wyschřche kľbla, njeřjestke myřke. Je twoja wutroba hacž dotal šamkľjena byľa w hrosnej šebitnořczi, šo ša niřoho w šwojich myřkach měřta nje-mějeřche, hacž ša šebje šameho — wotewr wrota šwojeje wutroby: hľaj w šbóžniřku dyrbiřch nětť wutnyč, Boha lubowacz a šwojeho bliřčeho jaľo šam šo; šwojeho Anjeřa, šwojich bratrow, zyle Bože kraľestwo, šamo šwojich njeřšcheczelow dyrbiřch nětť horjewřacz wutnyč do twojeje wutroby, dyrbiřch nětťko wobřamkľnyč še šwojeje lubořczu. Reziřch-li wot štaroscžow dele štorcženy na šemi, šcžeňnje-li šo twoja duřcha w cžeřnořczi a řtyřnořczi — wotewr šwoju wutrobu, cziň šwoje durje wyřofe: hľaj, twój kral dže t tebi a pšchinjeře šobu zyle njeřjeřa trořchta a wjeřela; daj měřta w šebi jeho myřlam teho šboža, jeho hnadnym kľblam:

To pišč bej do wutroby,
Ty frudne stadlesčko,
Gdyž pschińdzješ do frudoby,
Dha wschať s tym troščtuj šo.
Ach budž ty jeno měrny,
Tón Knjes či blifko je,
Wón pomozniť je šwěrny,
Čže s hnadu troščtuje.

Abó dwělujješ ty hiščče na tym, hač tež pomhač móže? Ach, wěr jemu jeno; wón je tón Knjes móžny a šylny. Wón je tón, kotremuž ničtón a ničzo napschecziwo stacz njemóže, dokelž je jemu data wscha móž w njebjěšach a na semí. Wón je tón, kiž tež tebe a wscho, sčtož cze tysi, njech je hrěch, njech šu starosče, pschewinyč móže, w dobrym abo w šym. Wotewr jemu we wěrje šwoju wutrobu, puščč jeho nuts, daj jemu w tebi bydlíč s jeho šłowom, s jeho duchom, s jeho měróm, a ty njebudžješ bórny wjaz šo praščecž: Sčto je wón? sčto móže wón? ale budžješ wješele wufnawacž: Haj, wón je tón Knjes Zebaoth, wón je tón kral teje cžescže. Hamjen.

Nětk s wješ'lom pochwatajče,
Wy cžlowške džěczi wschě;
Šso temu šwěru dajče,
Kiž waschu nusu wě.
Haj tón je bórny tu,
Kiž s lubosčzu wschón šapa,
Šso wo wschě durje klapa
Šo Božim šlubjenju.

(Adwentska harfa VI.)

Michał Namjencž, knježich cželadnyh duchowny sastarač.

(Powjedańčto wot Ahlfelda.

(Na šerbšti wot A. Skr.)

6. Kajki je šo Michał w šwojim sastojstwje sadžeržal.

(Pofracžowanje.)

Husto Michał s naš šamych tajkich ludži sčžini, wo kajkich bė nam s biblije powjedať, takle dyrbjačny byč šami my tajhly ludžo s biblije. Ša hiščče jara derje pomnju, šo bėch ja šwoje mlode lėta khetje nahly cžlowjek. Ša bėch tehdy pschi konjoch přeni. Tón, kiž ša mnu pschińdze, bė mi něhdy něščto do pucža stajit, duž ja jemu to s frutym šłowom šakasach. Ale dokelž čžyšče wón šwoje pramo wobšhowacž, dach jemu ja něotre ša wušči, ale kajke! Ša wěž drje s měróm wotěńdze, dokelž naš Knjes njebė ničzo wo tym šhonit, ale Michał bė wo tym šhonit, jemu bė to něčto pscheradžit.

Bórny na to wuczita nam Michał tu powjescž wo Sawlu a Davidu. David bė šo něhdy do jeneje škaloweje jamy pschelowat, duž po šhwili Sawl do njeje pschińdze a pódla jemu David mjelcžo kónčit wot jeho šuknje wotrěšny. Šako šebi po tym wo tutej wěžy dale bješ šobu powjedachny, wobroczi šo Michał na mnje a mi praji: „Šandrijo, budžišče ty byť David, a twój druhi konjazn Sawl, ty drje njebudžišče s tym špokojom wostať, šo byť jeno tajkile rózť wot jeho šuknje w šwojej ružy wobšhowat?“ Tehdy šym šo s hańbu wschón šacžerwjeniť. Šo tym mi drusy š lubu cžinjachu a prajachu: Nětkle widžišč, šo wón žaneho nje-pschepuščži.

Haj, Michał móžesče kóždemu wscho prawje do wutroby wudowjescž. Šako mējachny něhdy šwój cžichi tydžen, napiša nam wón s krydu na blido Knjesa Šesufowe cžerpjenje psched woczi. Přenje napiša nam na blido te ši šchize, na jenym wišajo Knjesa Šesufa, na tamymaj teju dweju šchacharjom, delka pod šchizom tnych wojakow a wyschichich mėschnitow, pschi Knjesa Šesufowym šchizju jeho macžer Marju, te druhe žónske a Šana. Šesady pať namolowa nam wón wscho polne šłowom se šwocžinjanyhmi hubami a cžisče šesady staru wjerbu, na kotruž bė šo Šudaš wob-

wěšnyť. — Tehdy mējachny tu na knježim dworje dweju wotrocžkow s Pomorskeje. Wobaj bėščtej šylny, ramjenjatej hólzaj, dwaj kóržaj s jenym dobom wam kóždy wot njeju šmėjo dale donjeke. Ale wobaj bėščtaj tež dobrej kač džěczi a kóždy wot njeju wjele šam na šo džeržesche. Wobaj bėščtaj šušodneju staršcheju džěczi, a jedyn budžišče s wutrobu rad ša druheho psches šamón wohen šchol. Šenemu rěfachy Šanš, druhemu Přer. — Šako nam Michał něhdy wuczita, kajke bė šo wscho pschi našcheho šbóžnikowym šchizžowanju podalo a kať bėchu šo tamni njebudžni a bješbóžni cžlowjekojo pschecziwo našchemu Knjesej bješ šobu šadžerželi, škoczi na jene dobo Šanš se šwojeho štoľa, hřabny Přera se šwojej lėwej ruku ša jeho prawu, šbėže šebi šwoju prawu wupjascženu wysche šłowu a šawola: „Pětrje, budžichmoj tam tehdy mój wobaj pódla byťoj, mój budžichmoj hižo čžyštoj tyme nješnicžomniťam wschěm pofasacž!“ a pódla jemu šwětkle šylny s woczom kapachu.

Michał bė šebi šwój wěšty porjad sčžiniť, kať čžyšť wón šwoju lubu bibliju po rjadu wschěm šwojim ludžom pschecžitacž. Našcheho šbóžnikowe žiwjenje dyrbješče šo jim kóžde lėto s nowa šašo wuczitacž, kať šebi to žyřtwine lėto požada.

Šunu šo jeho naš šahrodniť woprašča, kiž bė hižo došhe lėta jowle na šuble na šlužbje: „Michale, psche cžo nam wy kóžde lėto tole s nowa wuczitacže, wschaťo šmy waš tole wschitko hižo hušto šlyšcheli wuczitacž. Wuczitajče nam tola radšcho něščto druhe, něščto nowe, na to stare šo jenemu druhdy wostudži pofšuchacž.“

Duž jemu Michał na to wotmolwi: „Šakubje, w twojej šahrodže wuroštu cži kóždžicže lėto s nowa te šame rózicži w tym šamym šwojim wěšym cžachu. Přenje šu bėte šwóncži, po tym křofuši, lilije a tulpy a druhe. Kóždy mēšaz maš w twojej šahrodže šwoje hinašče rózicži, ale kóžde lėto runje te šame. Wone wschitke šu jene lėto tajke, kajkež ša druhe lėto. Wostudži šo cži tole tež? Kóždžicže lėto maš w šwojim wěšym cžachu šwoje wěšte džěto. Ššyč, šadžecž, plěčž, šopacž, šřepicž, žnjecž, šymjo hřomadžicž, pschitřwacž, wscho tole dyrbiš kóžde lėto šašo wot nowa šapocžecž. Wšcho to ty dawno šam wěšch, a ty tež wscho tole dawno móžesč. Ale wostudži šo cži tole cžiničž?“

„Něhdy ženje“, jemu na to šahrodniť praji.

Ša to pať Michał: „Šowle móžesč wohladacž, šo maš ty wjetšchu ščerpliwošč a wjazn dorosymjenja ša twoje šahrodništvo (ša tole twoje šemške powoľanje), džyli ša šbože twojeje dušche. Ša wscho dušchine šbože je nam tež řjeba, šo šebi šwoje džěto wschě po šwojim řjedže šapocžnjemny, a s kóždym nowym lėtom dyrbimny šebi šwoje stare polo křocželku ša křocželku šašo s nowa wobdžětacž.“

Še tu lube nalěcžo šašo pschisčto, šwješelišch šo ty wěcžnje šašo s nowa, hdyž šašlyšchich šylobika šaspěwacž abo šchřozza šašifolicž abo šokulu šakufacž. Šole wscho cžlowjekej wješele nacžini, byť wón jo tež hižo 60 lėť ša šobu kóžde lėto wušlyšchal.

Mječal šo ty na tym šwješelicž, hdyž šlyšchich Božu nóz lubnych Božich jandželkow špěwacž: Šam je šo dženska wasch šbóžniť narodžit?! Šich špěw wjele lubošnišchi šatřincži, džyli wscho šylobikowe špěwanje.

Šotom pať šebi hiščče tole pomyšł: Šwoje rózicži, twoje džěto a twoje ptacži šu jene lėto runje tajke, kajkež druhe, — ale Bože šłowo ma kóžde lėto šwoju nowu řjanošč, šwoju nowu wěrnošč, šwój nowy pokoj ša naš wschěch. Šdyž šebi pońdžješch ponižny a s modlenjom we nim pyťacž, namafasch šebi we nim s kóždym lėtom wjazn a wjazn řjaneho noweho wofšchewjenja.“

Ša to jemu tón šahrodniť wschón womjelšny a pofšicži Michałej šwoju ruku, kať čžyšť jemu řjez: „Šrawo s tym macže; njewšmicže mi ničzo ša što!“

Ša tychle wječzorach bė přenje špochi to, šo šebi něščto se šwjateho pišma wuczitachu a rošpomniču. Ša to šebi wschelake duščne wěžy wupowjedachu. Šo pať dyrbju wam prajicž: Šajkeho duščneho powjedanja, kajkiž naš njebohi Michał bė, móže šebi jedyn po šwěcže pyťacž. Nětkle tu pola naš w žyřej wšy žadny jenicži tajki wjazn njeje. Sčtož bė šebi Michał wot mlodych lėť šem šeběrať a našběrať, to nam wón nětkle wschitko jene po druhim wupowjeda, ša tym hač bė žana škladnošč. Wón bė podobny na bohateho cžlowjeka, kiž je mēť na žnjach šwoje řjane plody, a kiž móže ludžom, kotřiz w šymje nusu trabaja, se šwojim bohatštwom wschelaku dobrotu wopofasacž.

(Pofracžowanje.)

W Ponczanstej forczmje.

Bo nemiškim wot D. M.

(Poftracžowanje.)

„Ty by nam doprajil“, Ryczeriez Jan kmějo džesche, „ale prawje tola mašch, wulke kublo to njescz njemóže, šchtož maše, to šo pšchemjele pšchetrijeba, a hdyž my prawje ledžbujemy pšchi našchim ratarjenju a pola derje hnojimy, móže wšchitko na našchich polach tež tak rjane stejecz, kaž na knježich. Ale knjes baron wšchaf móže, hdyž ma 5000 hacž do 6000 toler se šwojeho kubla, tola tež dušchnje žiwj bycz.“

„Ty rěczišch kaž rošymišch“, jemu Schołta šnapschecžiwj. „Š prěnja ma našch knjes šwoju dań dawacz sa hypotheki, to je na 2000 toler, potom pał pomyšl šebi na to, šo kóžde lěto tajke žně nješhu kaž w pošlednim. To hišcže dołho njebē, šo bēšche pola naš hubjenšcho a ryczerfubler je lědom šwoju dań hromadže šnješl. Žiwj chze tola cžlowjeł bycz, mšda a dawki maja šo dale dawacz nježiwajo na to, hacž je wobšedžer wušbytkuje abo niž. Dale je knjes baron žyrkwiny patron, duž ma k kóždemu twarej dvě tšeczinje pšchidacz, druhdy, kaž hdyž šo wěža porjedžesche, to 400 hacž do 500 toler wuczini; dale je patron sa dvě šchuli wušche wšchitkich wudawkow položju pšchidał, runjež po šafonju k temu nušowany njeje; dale ma dweju šynow bjes wošakami, jedyn je hušara, drugi gardista; taj njemóžetaj š tym wobštač, šchtož mataj tam dołhodow, duž dyrbi nan kóždy mēšaz to šwoje pšchidacz; dale pšchidžejja wšchelazy k njemu, kiž dary sa dobre škutki hromadžuja a sa tajke wěžy našch luby knjes baron rady nēšchto da; a škóncžnje chzedža na hrodže tež žiwj bycz; holza š hrodu, kotraž hušto k našchey Lenžy khodži, je někotry krocž powjedala, šo šu woni na hrodže, hdyž wopyta nimaja, tak jednorje žiwj kaž my. Wšy móžecze mi wēricz, šo šo pola wulkich ludži šwontownje wšchitko drje najkrašnišche bycz šda a šo šady teje krašnosče wjele njeteži. Někotry pohoncž sa lěto wjazžy sa palenz pšchetrijeba, hacž jeho knjes sa wino a piwo.“

„Schołta“, šo cžěšla prašchesche, „ja šym junkrócž cžitał, šo pola sozjaldemokratow wjazžy žyrkwje njebudža, duž tež njebudže žyrkwineho patrona trjeba, kiž ma dvě tšeczinje k wšchemu płaczicž; je to wěrnó?“

„Ty by prawje cžitał“, wotmolwi Schołta, „cži sozjaldemokratizžy wjednižy wšchitžy bjes wuwšaczja do ničeho njewērja, woni njewērja do Boha ani do njebješ, ani do pošlednjeho šuda ani do wēczneho žiwjenja. Prěni bjes nimi je žid Singer. Šo tón Boha lubo nima, šo šamo wot šebje rošymi. Woni šu drje na šwojej pošlednej šhromadžinje wobšamkli: wēra je wēž kóždeho šameho, to rēka, šo móže w jich štače kóždy wēricz šchtož chze, ale š tym chzedža jeno ludži kójicž; woni šo boja, šo ludžo na kraju, hdyž bychu šjawnje šwoju njewēru wuprajili, jim pšchihłoškowali njebychu. Žich chzedža kójicž, jich trjebaja k wuwjedženju šwojich myšlow, teho dla prajachu: Wēra je wēž kóždeho šameho. Woprawdže pał woni do ničeho njewērja a chzedža, šo bychu tež drušy ničžo njewērili. Džiwacz šo temu njemóžemy, pšchetož woni wšchaf chzedža Boži porjad na šemi powrócžicž. Duž dyrbja najprjedy Boha lubeho Knjesa se šwēta a š wutrobom wuhnacž. Žich žyła wuczba wo paradisu tudy na šemi je š nje-wērny naštała. Šo wot tajkich ludži ničžo dobrego woczakowacz njemóžemy, budže drje wšchem jašna wēž.“

„To je nam pošnje jašne“, praji Ryczeriez Jan, „bjes Boha lubeho Knjesa njendže w njebješach a na šemi. Hdyž šo cžlowjekojo jeho kašnijow a jeho šudženjom wjazžy njeboja, šo bórny do džiwich šwērjatow pšchemobrocža, a šemja do mordaršteje jamy, to tola š franžowškeje revoluzije špóšnajemy.“

„Kažte je po prawom š mandželštwom a se šwójbu?“ šo mišchtr kowar prašchesche, „to šym, šchtož to našupa, tež rjane wēžki wo sozjaldemokratach šlyšchaf, je to wěrnó?“

„To je woprawdže žałošne, šchtož woni powjedaja“, praji Schołta. „Wšy šče škoro wšchitžy woženjeni, macže žonu a džěcži a prajicže: To je moja šwójba, a najwjetsche wješele macže domach. Wšy šče šwojej žonje šwērni a byšchcže njemđri byli, hdy byšchcže šo na wašchu žonu a jejnu šwērnosčž spušchcžecž njemóhli. Sozjaldemokratojo wuczja pał šwobodnu luboščž. Mandželštwom na cžaš žiwjenja po šwjatym pišmje pola nich wjazžy njeje; kóždy šebi žonu wošmje a ju ššhowa, kaž dołho šo jemu špodoba a kaž dołho wona wo njeho rodži. Hdyž štej šo hromadže nabyłoj, róšno bēžitej. To móže šo kóždy tydžen abo kóžde 4 nježjele štačž. Kažte potom š džěcžimi budže, móžecže šebi

drje myšlicž. Šchto by potom hišcže chžyl nan bycz, kiž šwoje džěcži šdžerži a woczehnje. Teho dla je šo prajilo: W sozjaldemokratizškim štače šo džěcži, kaž rucže šo nětał hodži, macžeri wošmu a šo do wulkich wušstawow dowjedu, hdyž šo wšchitke woczahnu.“

„Šchto“, šawoła bur Šchlenkar a na blido dnyri, „tajke hrošnosče o nješnicžomnošcže tucži ludžo předuja! To dyrbjeli šebi našche žony lubicž dacž! Moje džěcži dyrbjaf přecž dacž! Woni šu tola hóršchi hacž škót, kotryž rošoma nima. Kažte budža to njeđocžinki wotroščž! Šandrijo, ja šym šebi wot tebe lēpšcheho nadžaf.“

„To ja šam wjedžaf nješšym“, tón wotmolwi.

„Ale Schołta“, šapocža mišchtr kowar, „kaž je móžno, šo tajžy ludžo š tajšimi rěczemi a myšlemi w městach a tež hižo na kraju telko pšchwiškowarjom namašaja? Wšchaf je hižo pšches 30 sozjaldemokratow na šejm wušwolennyč.“

Wón wotmolwi: „Najwjazy ludži njewē, šchto tamni wuczja, to na Šandriju widžišch, woni ani jich rěczam njerošymja, woni šebi pšchezo jenož na džělenje myšla a šo na tyč hñewaja, kotřiž šo w rjanyč wošach woža a w lēpšchey drašcže khodža, woni šebi myšla, šo šmēje w sozjaldemokratizškim štače tež kóždy šwój rjany wōš. Šo š tym ničžo njebudže, wy wšchitžy wēšcže. Sozjaldemokratojo šo hładaja, wšchitke šwoje myšle wotkryčž, woni jenož powjedaja wo rjanyč pšchichodnyč cžašy a na něcžišche wobštejnosče šwarja a praja: Šo š našchim cžašom hubjenje šteji, dofelž je rošdžel bjes khudymi a bošatyimi, bjes džělacžerjemi a knježimi. To šo wjele ludžom lubi. To wšchaf přecž njemóžemy, šo džženšnišchi dženi pola našch wšchitko tajke njeje, kažtež bycz dyrbjalo.“

(Poftracžowanje.)

Rošhlad w našchim cžašu.

Rhěžorowy šejm je šo wot khěžora šameho wotewrik. Rhěžor praji w šwojej rěcži, šo budže powjetšchenje wóška trjeba a nadžija šo, šo budže to tež wot wšchěch šapóšlanžow pošnate. Wón wobšamkny š tymi šlowami: „Dwjerda narodowa wola, wóžowške herbštwom wobaracz, mēr šawēšcžicž a lubowanemu wóž-nemu krajej jeho najdžróžšche kubla šdžeržecž, budže — to je moje dowērjenje — nam pomhacz, šo budžemy wo tym, šchtož šym wam hromadže š wyšokimi šawjašanyimi šeršchami radžil, pšches jene. Šdyž to šo štanje, dha budže khěžorštwom w dowērjenju na Boha a na šamšnu wōž pšchichodej bjes štarošcžow napšchecžiwom hičž kměcz.“

Wulke wudawki sa wóško chze knježerštwom š pomyšcheneho dawka na piwo, palenz a na wēšte wškowanje na buršy wšacz.

Sozjaldemokratojo šu w Barlinje k wulkej ššhadžowanžy šwojeje žyše štrony šhromadženi byli. Še pał pšchi tym wjele njejednoty mjes nimi na šwētko pšchishčlo a nawjednikam, kaž Bebelej a Liebknechtej, bu wjele porokow cžinjenyč. Wōšebje šo tón pošledni jako wudawar sozjaldemokratizškich nowin „Vorwärts“ 7000 mš. lētneho myta doštanje, mjeršasche jich jara. Tež w drušich wēžach je šo pošakało, šo woni šwoje dobre wuczby jeno druhim předuja a šami runje tak na to šwoje hładaja, kaž naj-nahrabnišchi kapitalištojo.

1. dezembra budže šo w žylym khěžorštwje škót licžicž (rachnowacz). Kóžde hospodarštwom lišcžinu doštanje, do kotrežy ma šo 1. dezembra škót šapšacz.

Žortniwa wēž š reformaziššeho cžaša.

Šnady je wšchitkim, kiž šu wo Lutherowym žiwjenju nēšchto cžitali, dr. Jan Štaupiz. Tón wšchaf bē Lutheraj a jeho wulkej duchownej možy w kłóšchtrje přenje šapocžatki wērneho trošchta a mēra š ewangelija pšchinješl. Tutón muž, na kotrehož Luther šwoje žiwe dny š najwjetschey džatownošcžu špominašche, mēješche pšchi šwojej fromnošcži tež jara wješełu wutrobu. Wo tym šwēdcži tež šledowazy žortniwy podawł. Dr. Štaupiz předomawšche, hdyž bēšchtaj tež kurwjerč Bjedrich Wudry a jeho bratr Jan w Božej šklužbje, wo džiwnyč tekšcže, wo kotrymž my ničtō wēšcže hišcže žaneho předomanja šlyšcheli nješšmy, mjenujžy wo šczenju šwj. Mateja w přemim štawje, wo Šhryštušowym narodže. Nētk mējachu tehdy předarjo džiwne wašchne, šo woni tekst šwojeho předomanja š hłowy pšchipowjedachu. To pał tule nježelu lohke njebē, pšchetož tam w přemim štawje šwjateho Mateja šteja w šapšbu Šhryštušoweho roda mjena 42 wóžow wot Abrahama hacž do Šhryštuša. Tola šapocžnje Štaupiz khroble šwój tekst š hłowy

prajicj. Zato pať t tym 14 małym fěrštam pšchindže, wot baby-lonskeho jastwa hač na Šhrystuša, wopuščeži jeho pomjatk. „Wóh khosta hordosč“, džesche wón wótsje, wostaji šwój tekst a šapocza předomanje. Pšchipołdnju bu na to wot kurwjercha k wobjedej pšcheproscheny. Zato ša blidom šedžachu, praji wjerch Šan: „Šnješ doktoro, kať šo wam džesche dženi w ščenju?“

„Šnadny wjercho“, wotmolwi Štaupiz, „mėjach tjoch knje-sow w šwójim ščenju: najprjedy starych wótzow, to bėchu fromni ludžo, s tymi móžach šo šnješč, potom starych kralow, czi dachu tež se šobu rėczecž; jako pať mjes wjerchow pšchindžech, to bėchu džiwni ludžo, czi samylichu mje w ščenju.“

„Šeli ma wašcha lubosč“, džesche kurwjerch na to k wjer-čej Šanej, „hiščeže wo něščto šo woprašecž, wy njebudžecže doktora Štaupiza bjes wotmolwjenja namačacž“.

Wužiwanje žiwjenja.

Chzesch rjenje žiwjenje tu wužicž:
Na Božej stwórbje wješel šo,
Se šchčėpjom šboža daj šej šlužicž,
Wšmi niški dom tež ša lubo.

A lubuj šchčėžku njewinosčje,
Na kóždy stork šo njemjersaj,
A pijesch-li kėlch wješkošcje:
Spėw džakny šebi šaspėwaj.

Dzerž ša dobre, kať Wóh cze wodži,
A šabudž, šchtož šo njewróčja.
„Čzeri kałaty tež róžu pšodži“
To budž twój trošcht a nadžija!

(H. Zejler. †)

Kať šo šami šudžimy?

„Šaneho šłowcžka wjazy wo tym! — Ša šym jemu wšchitko šprawnje wodať, ja jemu wšchitko dobre pšcheju — ale widžecž jeho wjazy njecham. Na to myšlicž njeje, šo bych šašo s nim wobkhadžak.“

To praji wulki nahladny knjes Š., kiž bėšche hewať pobožny muž. Šeho žona šebi njewėri wjazy šłowcžka napschecžiwicž.

Nėčž bė wo mužu s pšchecželstwa, kiž bėšche w šwójim cžaku tež widženy šastojnik byť, šwojemu knjesej Š. pať wjele wobcžė- nosčjow nacžinik a jemu špytať na tajke wašchnje šchodžicž, šo dyrbjesche to kóždeho cžłowjeka roshněwacž. Zato tón pšchibłodžer šam pšches šwoju winu do njewšboža pšchindže, bėšche jemu wuj Š. pšchi tym wšchėm k pomozny, pšchetož wón bėšche šchescžijan niz jenož s mjenom, ale s wutrobu. Ale jeho widžecž, s nim wobkha- džecž, to nihdy wjazy njechasche, — to bė pšchewjele žadane, — a po šwójim wėštym wašchnju wón to šwojej mandželškej šjewi, kotraž jemu rėczesche, šo by s wulkim wužitkom ša tamneho byť, hdy by wón šašo s nim wobkhadžecž čyžł.

Dwė lėcže po tym šastupi jedyn dženi knjes duchowny do Š-oweho doma. Wón čyžłšche šhoreho wopytacž a tón šhory bėšche knjes Š. šam.

Domjazy lėkar bėšche knjesej duchownemu prajik: „Nadžija na polėpšchenje žana wjazy njeje, a wón to šam wė.“ Džiw njebė, šo bu duchownemu wutroba cžėžka; wón dyrbjesche šprawneho pšchecžela, šwėrnny žiwny staw wošady, šhubicž, a wón by šo najradšcho praščať: „Čžeho dla nětko hižo, Šnježe?“ — Ale hiščeže něščto druhe jemu cžėžko na wutrobje lėžesche.

Wón bu k šhorokožu domjedženy a bė s šhorym šam. Tón šapocza šam wo šwójim bliskim kónzu powjedacž a jeho dusche- paštyr by šo wješelicž mohł, hdyž wón wušna: „Moja jenicžka nadžija je mój šbóžnik, moja jenicžka nadžija je, šo wón dženska še mni praji kať k šchacharjej s nim šchizowanemu: „Dženska budžesč šo mnu w paradisu!“

Ale knjes duchowny šrudnje hladašche a šhory jeho ruku pšchimny a šo prašchesche: „Myšlicže šebi — myšlicže, šo šo mi hinašche wušbudženje dostanje?“

Duchowny šhwilku mjelcžesche, potom šhutnje praji: „Njejšcže, šwėrnny pšchecželo, šo šam šudžik?“

„Šchto prajicže?“ šo tamny prašchesche.

„Ša šebi myšlu, šo šcže šo kóždy dženi modlik: „Wodaj nam našche winy, jako my wodawamy našchim winikam.“ Wy šcže wašchemu winkej wodať, to je wėrnno. — Wy šcže jemu wšchitko wodať; ale widžecž jeho tola ženje wjazy njechasčje, cžinicž nicžo wjazy s nim mėčž njechasčje. Móže tón Šnješ hinať cžinicž, hač kať, kať šcže jeho tawšynt krocž šam cžinicž napominať a kať je wón šam prajik, šo čže cžinicž? Njedyrbi wón tež prajicž: „Šaj, tvoje hrėchi šym ja tebi wodať, ale šbóžne towarštw šo mnu šo tebi dostacž njemóže, pšchod moje woblicžo do wėcznosčje pšchicž nješmėšch?“

Wšcho bė cžicho, cžėžke bolosčje na šhoreho padžechu, duchowny šo njemėrnny wotšali.

Druhe ranje bu šaše šawořany, šhory čyžłšche se šwojej mandželškej šwjate wotkasanje wužiwacž. Kať džiwno bė knjesej duchownemu, jako bė tam hiščeže šecži pšdla, kiž čyžłšche šwjatu Božu wjecžer šobu wužiwacž. Wón bėšche tón, kotrehož knjes Š. njebė wjazy widžecž čyžł.

„Bohu budž džak, cžasč hiščeže bė ša mnje, šo móžach jemu wodacž, kať šo nadžijam, šo budže tež mi wodate“, mrejazy duchow- nemu do wucha šchepasche.

Kať šo šami šudžimy, hdyž šo modlimy: „Wodaj nam našche winy, jako my wodawamy našchim winikam!“ Kať wodawamy?

Ša šhwile nimam.

Šchto? Ty šhwile nimasch, šhudnyh a šhorych wopytacž a šedžišch tola kóždy dženi nětotru hodžinu ša blidom a nowiny abo knihi cžitasch. Kať by byť, hdy by ty poť hodžinki šhudnyh woprowať? Abo hdy by kóždy tydženi jene popołdnje postajik a prajik: Tón cžasč wot 2 hač do 6 hodž. je ša mojich njewšbožow- nyh, hubjeny ch bratrow.

„Nė“, prajišch ty, „ja k temu šhwile nimam! Ša mam šwoje džėlo wot pońdžele hač do šoboty“. — Njech temu tať je — ale k cžemu je Wóh njedželu šcžinik? Tola tež k temu, šo bychmy šebi njedželu na šhudnyh pomyšłili, a šo by lubosčž šwoju ruku jim wotewrika. — Ale ty prajišch, to šo mi njecha. Derje, duž wostań tajki komodny, daj hubjenštwu hubjenštwu byčž a njech šhudži k njebjesam wořaja. Ale hladať šo, šo hodžina njewšchindže, w kotrejž tón Šnješ k tebi rjeknje: „Ša šym hlódnny byť, a wy mi njejšcže jėščž dali. Młi je šo picž čyžł, a wy mi njejšcže picž dali. Ša šym šhory byť, a wy njejšcže še mni pohladali!“ — Potom špytaj wotmolwicž: Ša šhwile njemėjach! — Ty budžesch mjelcžecž dyrbjecž!!!

Wóh je hiščeže žiwny.

(Wot Wšfelda.)

Šhudny rjemješnik hižo doľho w wulki ch starosčjach wo šwoje žiwjenje hlówu powišchesche. Wšchitke žonine proštwy a napominanja, šo by šwjatemu pišmej wėrik, bėchu podarmo. Duž widžesche muž šwoju žonu jene ranje runje tať šrudnu. A nětko šo wo- prašča, šchto ju tyšchi. Wona wotmolwi: Ššym w nožy šty šón mėša; Wóh luby Šnješ bė wumrjel, pšchewodžachu jeho k rowu a šwjeczi jandželjo džechu šobu. Duž šo muž ša doľhi cžasč přeni raš šašo šmėjesche a džesche: „Šłupa žona, tón njewumrje, nje- cžin šebi žany ch myšlow wo to.“ A wona wotmolwi: „Šdyž wón po tajkim žiwny je, dha móžesč tež ty šwoju starosč a šrudjenje wostajicž, pšchetož wón šo štara.“ A tón muž pšchemyšłi to. A wješele šo šašo do jeho wutroby a do doma wróczi.

„Bomhaj Wóh“ je wot nětka niz jenož pola knjesow duchowny ch, ale tež we wšchėch pšche- dawarňjach „Šerb. Nowin“ na wřach a w Budyščinje dostacž. Na šchtwórcž lėta pšlacži wón 40 up., jenotliwe cžigła šo po 4 up. pšchewawaju.